

Manželstvo a apoštolský celibát (II): To, čo má svietiť, musí horieť

Žiť ako Kristus – tak v manželstve, ako aj v celibáte – znamená prijať nový štýl života, ktorý nám daruje Duch Svätý: plodnú lásku, čisté srdce a prednosť pred Božími pokladmi a starostlivosťou o tých najnúdznejších, v duchu Evanjelia.

23.06.2025

V polovici päťdesiatych rokoch po Kristovi Suetonius píše, že cisár Claudius „vyhnal [z Ríma] Židov, ktorí podnecovaní Chrestom často vyvolávali nepokoje“^[1]. Z pohľadu rímskej moci išlo o skupinu, ktorú motivoval akýsi „Chrestos“, o ktorom si mysleli, že je živý, hoci obyvatelia Jeruzalema trvali na tom, že zomrel ukrižovaný – išlo o kresťanov pochádzajúcich z Judey, ktorí pravdepodobne cestovali do hlavného mesta impéria, aby ohlasovali život vzkrieseného Ježiša. Títo kresťania pochopili, že k tomuto poslaniu neboli povolaní len dvanásť apoštolí, ale všetci Kristovi učenici všetkých čias. Svätý Pavol to pripomína jednej z prvých komunít: „Ste listom Kristovým“ – hovorí im – napísaným vo vašich srdciach „Duchom živého Boha“ (2 Kor 3,3). Všetci boli povolaní byť svojím životom posolstvom pre druhých, listom, ktorý píše sám Kristus.

V tejto skupine bolo mnoho ženatých, ako napríklad „stotník Kornélius, učenlivý Božej vôli, v dome ktorého sa uskutočnilo otvorenie Cirkvi pohanom (Sk 10, 24-48); rodina Akvilu a Priscilly, ktorí šírili kresťanstvo v Korinte a Efeze a spolupracovali so svätým Pavlom v jeho apoštoláte (Sk 18, 1-26); rodina Tabity, ktorá svojou dobročinnou láskou pomáhala núdzným v Joppe (Sk 9, 36)“^[2]. Mnohí iní sa však z rôznych dôvodov manželstvu vyhli, medzi nimi aj preto, že prijali dar celibátu ako povolanie podieľať sa aj na tomto aspekte Ježišovho života. Okolo roku 200 pohanský lekár Galénos opisuje, že medzi kresťanmi „sú muži aj ženy, ktorí sa celý život zdržali pohlavného styku“^[3]. V rovnakej dobe svätý Justín dosvedčuje to isté: „Mnohí muži a ženy, dnes už sedemdesiatnici, ktorí sú kresťanmi od mladosti, si zachovali panenstvo“^[4]. Čo bolo také nové na posolstve alebo životnom

štýle týchto kresťanov – ženatých i slobodných, vdov a tých, čo žili v celibáte – že sa ich obával dokonca aj cisár?

Žili podľa nového zákona

„Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého“ (Mt 28,19): týmito slovami Pán posielal apoštolov – a stále posielal aj nás – do celého sveta. A dodáva, že kdekoľvek pôjdu, majú učiť „zachovávať všetko, čo im prikázal“ (porov. Mt 28,20). Ak sa tieto slová dostali k ušiam cisára Klaudia, jeho nervozita by bola pochopiteľná: Ježiš Kristus ustanovoval nový zákon, ktorý, zdalo sa, zasahuje všetky územia, aj tie rímske. Kristov príkaz však bol veľmi odlišný od toho, čo si asi predstavoval: zákonom Ježišových učeníkov – tým, čo ich malo charakterizovať – bolo milovať tak, ako miloval On sám.

Ježiš tento osobitný zákon označil za „nové prikázanie“ (porov. Jn 13,34) a v istom zmysle je vždy nové, lebo nie je jednoduché naučiť sa takto milovať. Keď sa pozrieme okolo seba, mnohé vábenia sirén nás pozývajú žiť inak, milovať modly – vnútorné i vonkajšie. A keď sa pozrieme do seba, nájdeme dosť dôvodov, prečo je ťažké milovať dokonca aj samých seba: s časom v nás rastú napätia, neúspechy, strachy, ktoré zasahujú naše sebavedomie. Kto dokáže milovať Boha, seba i blížneho tak, ako to robil Ježiš?

Prijať realitu ako Bohom milovanú, neoplácať zlo zlom, nehľadať spravodlivosť po svojom a pokúsiť sa aj my túto realitu milovať, to patrí k „zachovávaní toho, čo nás naučil“. Pri sobáší si manželia sľubujú: „Prijímam ťa a odovzdávam sa ti, a sľubujem, že ti budem verný v šťastí i nešťastí, v zdraví i chorobe, a že ťa budem milovať a ctiť po všetky dni

svojho života.“ V istom zmysle Boh robí to isté s nami; sľubuje nám, že po jeho boku je každá realita obývateľná. Aj v tom najtemnejšom – nešťastia, choroby, nespravodlivosti, nevera, pády – môžeme objaviť tajomný zmysel, jemné svetlo, a s jeho pomocou môžeme pochopiť, ako „tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré“ (Rim 8,28).

Blahoslavená Guadalupe^[5] hovorila, že pre apoštolát Opus Dei by bola „šťastná tam, kde ju budú potrebovať“^[6], lebo vedela, že každá situácia je vhodná na to, aby sme žili toto nové Ježišovo prikázanie, nový zákon lásky, ktorý nás pozýva žiť inou logikou. Preto „jej životný plán dostal nový rozmer tým, že sa podriadil Božiemu zámeru: Guadalupe sa s radosťou a spontánnosťou nechala Bohom viesť z miesta na miesto, z práce do práce. Pán rozvinul jej schopnosti a talenty, obohatil jej osobnosť a znásobil plody

jej úsilia“^[7]. Životy svätých nám pripomínajú, čo znamená žiť pod novou vládou, ktorá prekonáva sebeckosť Kristovou láskou stelesnenou v kresťanoch.

Povolanie k duchovnému otcovstvu a materstvu

Učeníci preto začali hľadiť na ľudí inak; nevideli už národné alebo iné rozdiely, ale túžili milovať zo srdca milosrdného Boha – Židov, Samaritánov, Galilejčanov, Rimanov, Grékov či Peržanov. Napodobňujúc Ježiša, postupne získavali srdce otca a matky, lebo boli povolaní odovzdávať nový život, rodiť vo viere mnohých ľudí. Svätý Gregor Nysský uvádza, že dôvod, prečo bol Ježiš v celibáte, je práve ten, že prišiel na svet nie preto, aby plodil deti z krvi a tela (porov. Jn 1,13), ale aby nám dal nadprirodzený život, a zrodil nás ako Božie deti^[8]. Všetci kresťania – nasledovníci Ježiša Krista – slobodní i

ženatí, sme povolaní k tomuto duchovnému otcovstvu a materstvu.

Žiť tento nový druh otcovstva alebo materstva je najvyšším poslaním každého človeka. Tak ako Genezis zdôrazňuje povolanie k telesnému rodičovstvu (porov. Gn 1,28), môžeme povedať, že prví učeníci – dediči nového ľudského rodu od vzkriesenia Pána – boli povolaní k novému otcovstvu a materstvu v Kristovi. Sama blahoslavená Guadalupe sa pri písaní svätému Josemaríovi viackrát nedokázala ubrániť radosti z toho, ako tento nový život rástol v ľuďoch okolo nej, najmä u študentiek na internáte, kde bývala: „Niekedý, keď ich všetky vidíme šťastné a dobre pracovať, zdá sa nám, že sme už dosiahli všetko, a zabúdame, že naša práca spočíva v tom, aby sme ich naučili byť svätými – a to tak, že také budeme my samy“^[9].

Manželia prijímajú túto plodnosť najmä prostredníctvom milosti sviatosti manželstva, no nielen tam. S pomocou Ducha Svätého a ostatných sviatostí majú vždy nové svetlo a silu, aby sa navzájom podporovali a – keď prídu deti – vychovávali ich Božím životom. Tí, ktorí deti nemajú, môžu tiež objaviť túto plodnosť v rozdávaní Božej lásky ľuďom a na miestach, ktoré by si nikdy neboli predstavili. A práve Duch Svätý udeľuje osobitnú milosť aj slobodným alebo tým, ktorí dostali dar celibátu: s ňou napodobňujú Kristov život jedinečným spôsobom starostlivosti a odovzdávania duchovného života mnohým.

V živote Marcela Câmara^[10], supernumerára Opus Dei, ktorý zomrel veľmi mladý, jasne vidíme toto duchovné otcovstvo. Jeden známy spomína, že keď sa cítil smutný, rozhovor s Marcelom mu viac ráz zmenil pohľad: „A tam som

bol – spomína priateľ – opäť prežívajúc ten pocit, akoby som na chvíľu cítil, že Kristus je veľmi blízko, stará sa o mňa, povzbudzuje ma vo viere. Bol to neopísateľný pokoj.“^[11] Niečo podobné si pamätajú aj žiaci Artura Álvareza^[12], pridruženého Opus Dei, mexického inžiniera a učiteľa. V liste, ktorý mu napísali, uviedli: „Učiteľ je ten, kto okrem toho, že odovzdáva svoje vedomosti, dáva svojim žiakom časť svojho vlastného bytia, svojej životnej filozofie a viery. Keď každé ráno učí, vidíme, ako v každej činnosti hľadá príležitosť rásť, posväcovať sa (...). Je to učiteľ, ktorý zanechal v našom živote pevnú stopu.“^[13]

Potrebná očista srdca

Ježiš počas citlivých chvíľ Poslednej večere hovorí apoštolom: „Vy ste čistí“, no hneď dodáva: „ale nie všetci“, čím naráža na Judáša (porov. Jn 13,10). Je to ďalší náznak novej

existencie, ku ktorej Ježiš pozýva apoštolov: životný štýl „čistý“, teda v súlade s Ním a súzvučný s Jeho srdcom, ktorý nachádza v Ježišovej láske najlepší spôsob, ako milovať iných. A toto volanie platí pre všetkých, v akomkoľvek životnom stave. Svätý Josemaría to dobre pochopil, a preto napísal: „Sľubujem vám s Božou pomocou knihu, ktorá by sa mohla volať: ‚Celibát, manželstvo a čistota‘“^[14]. Čistota srdca je zdrojom plodnosti pre všetkých. Hoci zakladateľ Opus Dei tú knihu nenapísal, chcel vyjadriť, že každý môže byť požehnaný plodnosťou, keď nachádza prameň svojho života v Božej láske a v láske k blížnym, v tomto „novom prikázaní“. Manželom hovorieval: „Vidím manželské lôžko ako oltár“^[15]. A tým, ktorí žili v celibáte: „Túžba po deťoch? Zanecháme sa sebou deti, veľa detí a trvalú stopu svetla“^[16].

Možno lepšie pochopíme túto „čistotu“, o ktorej hovorí Pán, ak sa pozrieme na príbeh Judáša s odstupom. Jeho vysoké ambície boli premiešané so svetskosťou, ktorej sa nechcel vzdať. Nakoniec, bez toho, aby sa cítil požehnaný, dokonca ani tými tridsiatimi striebornými, ktoré si sám vyjednal, začal nenávidieť všetko ostatné, čo mal: tie peniaze, svoje miesto medzi apoštolmi a aj svoj vlastný život. Všetko, čo sa vzdáľuje od čistoty srdca, sa napokon odhalí ako klam, ktorý nás sklame a vzdiali od skutočného šťastia.

Pokušenia na púšti to jasne ukazujú: diabol sľubuje chlieb, slávu a česť, no v skutočnosti chce, aby sa Ježiš odchyľil od Božích plánov. Diabol je schopný zvádzať niečím dobrým, len aby niekoho odviedol od poslania, ktoré dáva zmysel jeho životu.

Pokušenie nie je tak v privlastňovaní si majetkov, ale v tom, že sa nimi necháme pripútať a nevenujeme svoju energiu službe Bohu a iným.

Čistota srdca, hoci vzniká v hĺbke duše, prejavuje sa aj navonok, často v drobných gestách. V manželskom živote je dôležité, ako sa k sebe dvaja správajú, či si pamätajú výročia, či si spôsobujú malé radosti podľa vkusu toho druhého. V manželstve Alvirovcov^[17] napríklad vidíme, že „Paquita často vyberala oblečenie v farbách, ktoré sa páčili jej manželovi“; a naopak, „Tomás sa pri výbere filmov vždy usiloval, aby to boli tie, ktoré by najviac potešili jeho manželku“^[18]. Aj osoba žijúca v celibáte dáva svojimi slovami a postojmi najavo, že je povolaná dávať nadprirodzený život a že láska jej života má meno. Učí sa byť chápavou, citlivou voči potrebám druhých a zdržanlivou v prejavoch, ktoré by mohli zmiast' o jej záväzku a intimite. „Apoštolský celibát – píše Prelát - nás nevyčleňuje, nevzdďaľuje od druhých, ale keďže so sebou prináša záväzok nerozdeleného srdca pre Boha, musí byť z ľudí v

celibáte cítiť tón odovzdaného života, podobný tomu ženatej alebo vydanej osoby, ktorá sa nespráva tak, ako keby nemala žiadny záväzok vernosti voči svojmu partnerovi“^[19].

Kristus je pravým bohatstvom

Táto „čistota“, o ktorej hovorí Ježiš pri Poslednej večeri, nás učí aj ďalšiu vec. Vieme, že Judáš nebol čistý aj preto, že v ňom rástla nezriadená túžba po bohatstve (porov. Jn 12,6). Nevieme, akým množstvom peňazí apoštoli disponovali. Asi nešlo o veľký majetok, ale mali dosť na to, aby sa o seba postarali a pomáhali núdznym. Keď Ježiš povie Judášovi: „Čo chceš urobiť, urob čím skôr“, ostatní si mysleli, že ako správca spoločnej pokladnice má ísť kúpiť niečo na sviatok alebo dať almužnu chudobným (porov. Jn 13,27-29).

Pánovo volanie k čistote srdca teda zahŕňa aj usporiadaný vzťah k materiálnym veciam: výzvu

dôverovať Bohu a používať majetok ako prostriedok na naplnenie duchovného poslania. Keď Ježiš posielal sedemdesiatich dvoch hlásať nebeské kráľovstvo, opakovane zdôrazňuje, že si nemajú brať prebytočné veci, nemajú hromadiť bez zmyslu, nemajú byť posadnutí materiálnym zabezpečením. Pretože srdce si ľahko zvykne na istoty, ktoré potláčajú jemné svetlo Ducha Svätého a nahrádzajú ho falošným leskom chamtivosti. Nie je preto čudné, že už v prvotnej Cirkvi apoštoli veľkodušne delili majetky medzi núdznych (porov. Sk 4,34; 24,17; 1 Kor 16,1-4; Gal 2,10 a ďalšie) a vždy, či už mali alebo nemali bohatstvo, ukazovali, čo bolo základom ich poslania: „Striebro ani zlato nemám – povedal sv. Peter ochrnutému – ale čo mám, to ti dám: v mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a chod!“ (Sk 3,6).

Kresťan sa učí milovať „v šťastí i nešťastí, v zdraví i v chorobe“: niektorí prežívajú od výplaty k výplate, iní hľadajú tvorivé spôsoby, ako dať svoj majetok do služby iným. Manželia Alvirovci dokázali dosiahnuť skutočný „ekonomický zázrak“^[20], keď vychovali všetky svoje deti. Toni Zweifel^[21], švajčiarsky numerár z Opus Dei, je význačný ako niekto, kto „žil veľkodušne a striedmo“^[22]; no bolo to plodom cesty, ktorá začala, keď bol mladým inžinierom. Rozpráva sa, že pred objavením svojho povolania mal športové auto – dar od otca za vynikajúce štúdium^[23]. Keď prijal apoštolský celibát, „čoskoro naznačil otcovi, že potrebuje auto, ktoré by viac vyhovovalo jeho životným podmienkam, a podarilo sa mu ho vymeniť za sedemmiestny Saab“^[24], ktorý sa stal nenahraditeľným v ich komunite. Naučil sa teda používať majetok tak, aby podporoval jeho apoštolské poslanie.

Uprednostňuj tých najslabších

Súčasťou životného štýlu apoštola je ešte ďalší charakteristický rys.

Vedomie, že som apoštol, že som povolaný milovať ako Kristus, žiť s čistým srdcom zakotveným v Božích daroch, umožňuje mať – ako Kristus – osobitný cit pre slabých a núdznych. Ježiš uzdravuje chorých, chváli jednoduchých, stará sa o deti, má súcit s hriešnikmi. Dá sa povedať, že ak si má vybrať, Ježiš si vyberá tých slabých a tých, čo sú najviac stratení, opustení, neviditeľní. Keď sa Jánovi učeníci pýtajú, či je on Mesiáš, Ježiš im odkazuje: „Povedzte Jánovi, čo vidíte a počujete: slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú očistení, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium. A blahoslavený, kto sa na mne nepohorší“ (Mt 11,4-5).

Prečo nás Ježiš varuje pred pohoršením? Možno preto, že my

Ľudia máme iné priority. Ľudské srdce bolo opísané ako „stroj na uprednostňovanie a pohŕdanie“^[25] – a nie je to ďaleko od pravdy: priťahuje nás, čo sa nám páči, odpudzujeme sa od toho, čo nás obťažuje. Spontánne vyhľadávame tých, ktorí nám prospievajú, a vzdalujeme sa od tých, ktorí nás unavujú. Chceme byť prví a sme ochotní niekedy pošliapať iných, aby sme niečo získali. Učeníci Pána sú však povolaní byť tými, ktorí si po očistení srdca a zmyslov všímajú predovšetkým tých, ktorí najviac smädia po Kristovom živote; nechajú sa ohromiť tým, čo Pán považuje za poklad.

Pedro Ballester^[26] si napríklad všimol, že v susedstve je osemročný chlapec, ktorý sa nemal s kým hrať. Hoci bol od neho starší, pozval ho k sebe domov. Odvtedy ten chlapec často klopal na ich dvere^[27]. Aj my si môžeme všimnúť vo svojom okolí

tých najchudobnejších na Božiu lásku – smutných, unavených, odstrkovaných, starých, chorých. „Dieťa. Chorý. Keď píšete tieto slová, nežiada sa vám napísať ich s veľkými písmenami? To preto, lebo pre milujúcu dušu deti a chorí, to je On“^[28].
___.

V Opus Dei chcel svätý Josemaría osobitne dbať o najnúdznejších. Učil formovať mládež službou chudobným, katechézami pre deti, sociálnymi iniciatívami. A otcovsky prosil všetkých členov Diela, aby sa denne modlili modlitbu Memorare sv. Bernarda („Rozpomeň sa“), za člena Opus Dei, ktorý ju v tej chvíli najviac potrebuje. Isidoro Zorzano, jeden z prvých členov Diela, už počas španielskej občianskej vojny žil túto realitu. Ako držiteľ argentínskeho pasu sa mohol voľne pohybovať a navštevoval ukrývajúcich sa členov Diela v Madride. Spomedzi všetkých si otvorene priznal obľubu voči

jednému: Vicente Rodríguez Casado. Hovoril jednoducho: „Vídám ho často a je ten, kto je najčastejšie sám“^[29].

* * *

„To, čo má svietiť, musí horieť“^[30], píše jeden súčasný básnik. Vskutku, vnútorný oheň kresťanského povolania je to, čo musíme chrániť a živiť, aby sme – ako hovorí svätý Pavol Korinťanom – boli „Kristovým listom, (...) napísaným nie atramentom, ale Duchom živého Boha, nie na kamenných tabuliach, ale na živých tabuliach srdca“ (2 Kor 3,3). Tento oheň, v ženatých, slobodných i tých, čo prijali dar celibátu, sa zapaľuje v Kristovej láske, šíri sa do ďalších plameňov, očisťuje srdce a hľadá, komu poskytnúť teplo – predovšetkým tým, ktorí to najviac potrebujú.

[1] Suetonius, *Vitae XII Caesarum*. Vita Claudii, XXVV, 3. V origináli sa číta: «Iudeos impulsore Chresto assidue tumultuantes Roma expulit».

[2] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 30.

[3] Galeno, *Libro de sentiis Politiae Platonicae*, zmienené od Abu Al-Fida Ismail Ibn-Ali, *Abulfedae Historia Anteislamica Arabice*, F. C. G. Vogel, Lipsia 1831, 109. V origináli čítame: «Sunt enim inter eos, et foeminae et viri, qui per totam vitam a concubitu abstinerint». Galeno sa narodil v Pergame (Turecko) okolo roku 130 a umrel v roku 201. Bol lekárom na dvore impéria v časoch Marka Aurélia, ako aj jeho syna Commoda i nasledovných vládcov.

[4] Sv. Justín, *Apologia I*, 15, 6-7.

[5] Guadalupe Ortiz de Landázuri (1916-1975) bola chemička a španielska docentka, jedna z prvých žien Opus Dei, numerárka.

Vyznačovala sa svojou odovzdanosťou vyučovaniu a evanjelizačnou prácou v Španielsku a Latinskej Amerike. Bola blahoslavená v roku 2019.

[6] María del Rincón, María Teresa Escobar, *Letras a un Santo* [Preklad: Listy jednému svätcovi (Listy Guadalupe venované sv. Josemaríovi)], Informačná kancelária Opus Dei, 2018, 67.

[7] Mons. Fernando Ocáriz, Správa z 9-4-2019.

[8] Sv. Gregor Nysský, *De Virginitate* 2, 1, 1-11.

[9] María del Rincón, María Teresa Escobar, *Letras a un Santo*, Informačná kancelária Opus Dei, 2018, 88.

[10] Marcelo Henrique Câmara (1979-2008) bol brazílskym laikom, právnikom i profesorom, známym

svojím hlbokým životom viery a apoštolátu v Opus Dei. Vyznačoval sa svojou radosťou, duchom služby a kresťanským svedectvom v bežnom živote. Prebieha proces jeho blahorečenia.

[11] Svedectvo Felipa Juliana Cardosa in Maria Zoê Bellani, Lyra Espindola, *No caminho da santidade. A vida de Marcelo Câmara, um promotor de justiça*, Cia do eBook, 2020, 69.

[12] Arturo Álvarez Ramírez (1935-1992) bol chemickým inžinierom a mexickým profesorom, známym svojím venovaním sa vyučovaniu na Uvinerzite Guadalajara počas viac ako 30 rokov. Vyznačoval sa svojou láskavosťou a disponibilitou voči všetkým. Proces jeho blahorečenia sa začal v roku 2021 v Guadaluajare.

[13] Javier Galindo Michel, *La vida plena de Arturo Álvarez Ramírez*, Minos, Ciudad de México 2018, 71.

^[14] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 120.

^[15] Sv. Josemaría, Poznámky z
jedného rodinného stretnutia (1967),
zaznamenané v José Luis Illanes
(coord.), *Diccionario de San
Josemaría Escrivá de Balaguer*, Monte
Carmelo, Burgos 2013, 490.

^[16] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 28.

^[17] Manželstvo medzi Tomásom
Alvira (1906-1992) a Paquity
Domínguez (1912-1994) bol
príkladom kresťanského života v
manželstve i rodine. Ako členovia
Diela, žili svoju vieru s radosťou,
jednoduchosťou a duchom služby,
snažiac sa preniesť vieru na ich deti i
na tých, ktorí ich obklopovali. Proces
ich blahorečenia je v priebehu.

^[18] Hilario Mendo, *El secreto de los
Alvira. Un ejemplo de amor
matrimonial* [Preklad: Tajomstvo
Alvirovcov. Príklad manželskej
lásky], Palabra, Madrid 2023, 29.

^[19] Mons. Fernando Ocáriz,
Pastoračný list z 28-10-2020, č. 22.

^[20] Hilario Mendo, *El secreto de los Alvira. Un ejemplo de amor matrimonial*, Palabra, Madrid 2023, 116.

^[21] Toni Zweifel (1938-1989) bol švajčiarskym inžinierom, známy svojou prácou v Nadácii Limmat, venovaná podporovať projekty rozvoja a vzdelávania na celom svete. Vyznačoval sa hlbokým životom viery, duchom služby a nádejou v Bohu, taktiež v čase choroby. Proces jeho blahorečenia je v priebehu.

^[22] Agustín López Kindler, *Toni Zweifel. Huellas de una historia de amor* [Preklad: Stopy histórie lásky], Rialp, Madrid 2016, 140.

^[23] Porov. *Tamtiež*, 33.

^[24] Porov. *Tamtiež*, 51.

[25] José Ortega y Gasset, *La elección en amor [Revelación de la cuenca latente]* [Preklad: Zvolenie lásky (Zjavenie skrytého údolia)], in *Estudios sobre el amor*, Revista de Occidente, 8^a Edicion, Madrid 1952, 92-99.

[26] Pedro Ballester (1994-2018) bol mladý Brit, známy svojou hlbokou vierou a radosťou počas choroby. Bol numerárom Opus Dei. Napriek diagnostike rakoviny v 17. veku jeho života, bolestiam čelil s vytrvalosťou a nádejou v Boha, inšpirujúc tých, ktorí ho obklopovali. Proces jeho blahorečenia je v priebehu.

[27] Jorge Boronat, *Pedro Ballester. ¡Nunca he sido más feliz!* [Preklad: Nikdys om nebol šťastnejší!], Cobel, Murcia 2022, 19.

[28] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 419.

[29] José Miguel Pero-Sanz, *Isidoro Zorzano*, Palabra, Madrid 1996, 203.

^[30] Anton Wildgans, en Wenceslao Vial, *Psicología y celibato*, en Juan Luis Caballero (ed), *El celibato cristiano*, Palabra, Madrid, 2019, 183.

Gerard Jiménez Clopés y Andrés Cárdenas Matute

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/manzelstvo-a-apostolsky-
celibat-ii-to-co-ma-svietit-musi-horiet/](https://opusdei.org/sk-sk/article/manzelstvo-a-apostolsky-celibat-ii-to-co-ma-svietit-musi-horiet/)
(20.03.2026)